

Извештај о раду за 2018. годину

Делатност Заједнице матичних библиотека Србије

Заједница матичних библиотека Србије је асоцијација добровољно удружених матичних библиотека основана у циљу изграђивања јединственог библиотечко-информационог система, унапређивања остваривања матичних функција и матичности у библиотекарству као и унапређења библиотечко-информационе делатности у библиотекарству у Републици Србији.

Конципирана као на демократским начелима и сарадњи заснован одбор директора, Скупштина Заједнице стара се о остваривању заједничких интереса свих региона у области библиотечко-информационе делатности у које спадају: изградња јединственог библиотечко-информационог система у Србији; унапређивање остваривања матичних функција и матичности у библиотекарству; унапређивање управљања и пословања у библиотекама; израда предлога законских и подзаконских аката из области библиотечко-информационе делатности; координација обједињене набавке публикација; унапређивање статуса библиотека и промоција библиотекарства; примена савремених технологија у библиотекарству; унапређивање положаја књиге и културе читања; сарадња са издавачима и утицај на издавачку политику; остваривање заједничких пројеката у библиотечко-информационој делатности; побољшање материјалног и статусног положаја библиотека и унапређивање пословања библиотека; остваривање међународне и регионалне сарадње; додељивање награда и признања.

У 2018. години *Заједница матичних библиотека Србије* одржала је укупно три седнице Управног одбора, две седнице Скупштине (Београд, Ниш), и ангажовала се на реализацији стручно-научног скупа *Библионет*, као и другим текућим активностима.

Реализоване су следеће активности:

1. Именовање нових чланова УО и НО ЗМБС

Због промене директора у једном броју библиотека, чиме је престао и њихов мандат у управљачким телима Заједнице, Управни одбор је, у складу са статутарним овлашћењима, припремио предлоге нових чланова Управног, односно Надзорног одбора и то:

1. Милан Михајловић, Градска библиотека Косовска Митровица, уместо Оливере Стевић досадашњег члана Управног одбора
2. Јелена Подгорац - Јовановић, Библиотека шабачка, уместо Владимира Јерковића, досадашњег члана Надзорног одбора

3. Драган Огњановић, Народна библиотека Раде Драинац, уместо Весне Црнковић, досадашњег члана Надзорног одбора

Скупштина је верификовала овај предлог.

2.Разматрање теме платних разреда и положаја библиотечких радника у предложеном новом систему

На иницијативу једног дела стручне библиотекарске јавности, а поводом активности Владе Републике Србије и ресорних министарстава на доношењу нових платних разреда на основу којих ће се финансирати рад запослених у јавном сектору, Заједница матичних библиотека Србије је разматрала информације добијене из докумената који су на ову тему доступни стручној јавности. Наиме, Правна служба Градске библиотеке у Новом Саду покренула је иницијативу да се јавност обавести о томе која од верзија документа Радне групе која је учествовала у предлагању и формулисању платних разреда је валидна, а такође су постављена и питања у вези са тумачењем делова документа. У том смислу, Биљана Пантелић, секретар Народне библиотеке Србије и члан Радне групе Министарства културе и информисања, обавестила је УО ЗМБС о томе да НБС није била обавештена да је дошло до промена у садржају документа, као и да су унете измене на штету материјалног положаја библиотечких радника свих степена образовања, односно расподела средстава у оквиру укупне масе која се опредељује, умањена је у односу на верзију документа коју је подржала група. Народна библиотека Србије такође није подржала последњу верзију документа.

Обом прилоком је утврђено да, с обзиром да још увек није била донета Уредба о висини коефицијената, нити је утврђена основица за обрачун плата, није могуће утврдити тачан износ будућих примања на нивоу појединачних платних група. Из Министарства културе је напоменуто да ће се примењивати принцип поштовања стечених права из радног односа, односно да висина личних доходака неће бити умањена у односу на тренутно стање. Посебан проблем представљају тзв. генеричка радна места међу којима је велики број оних која су носећа у свакој установи (опште службе и финансије службе), али такође и плате директора и помоћника директора. Отворено је питање оправдане бојазни да ће мотивација запослених у струци, али и на местима која подразумевају велику материјалну и другу одговорност, опадати у складу са местом у друштву које се струци придаје оваквим сагледавањем њене вредности.

У дискусији су учествовали сви присутни, изнети су појединачни примери нелогичности које су примећене у документу, а заједнички закључак је да постоји потреба да се Заједница обрати Влади Републике Србије, као и свим надлежним министарствима са апелом да се још једном размотри положај библиотечких радника кроз призму платних разреда.

Допис оваквог садржаја упућен је затим Министарству културе и информисања, Министарству финансија, Министартву за државну управу и локалну самоуправу и Министартву просвете и науке.

3. Награда „Ђура Даничић“

Жири за доделу награде “Ђура Даничић” за 2017. годину радио је у саставу: Соња Шуковић, директорка Народне библиотеке Стеван Сремац у Нишу и Мр Гордана Ђилас библиотекар саветник у Библиотеци Матице српске награду је доделио Мр Душици Грбић, археографу саветнику у Библиотеци Матице српске, а предлог су заједнички поднеле колеге из Народне библиотеке Србије и Библиотеке Матице српске.

4. Узајамна каталогизација и питања јединственог библиотечно-информационог система у Србији

На седницама Скупштине, на иницијативу једног броја библиотека, отворила су се питања која се тичу могућности успостављања јединственог библиотечно-информационог система у оквиру кога би била могућа несметана размена каталошко-библиографских записа изворно насталих на различитим платформама.

Надовезујући се на раније разговоре који су на тему јединствене платформе за узајамну каталогизацију већ вођени на седницама Скупштине Заједнице, Ласло Блашковић је иницирао састанке на којима је чланове УО и Скупштине информисао о досадашњим разговорима који су се у Министарству културе и информисања водили на тему разлика у степену развијености COBISS и БИСИС платформи, као и проблемима и отвореним питањима у вези са избором јединствене платформе за све библиотеке у Србији и потенцијалне миграције података. На овим састанцима, осврнуо се на историјат проблема у вези са овом темом и нагласио да је почетком септембра одржан састанак у Министарству културе и информисања РС на тему детаљног представања перформанси оба система. Колеге које развијају поменуте платформе су презентовале степен њихове развијености, а представљању су присуствовали и представници надлежног министарства, као и представници Канцеларије за ИТ и Кабинета премијерке.

Ласло Блашковић је био става да су разлике у степену развијености поменути два система више него очигледне у корист COBISS-а и zaloжио се за његово очување, с оствром на деценијску примену у мрежи библиотека Србије. Истакао да је то југословенски систем, настао на темељима заједничке традиције и прошлости, из које су проистекле и истоветне или сродне потребе и захтеви у стручном смислу. Такође, истакао је да је COBISS домаћи програм и са становишта количине података које је у њега похранио рад наших библиотекара. На састанцима је обавестио је да је на ову тему одржан и састанак Стручног савета Народне библиотеке Србије на коме су колеге из ВБС центра изнеле конкретне мањковости БИСИС система у односу на COBISS (непостојање централног каталога, непостојање формата пуног записа за интернет кориснике, непостојање информације о врстама исписа и форматима експорта, неуједначеност верзија апликације на сајтовима библиотека које користе БИСИС, итд.). Истакнуто је и то да је на састанку у МКИ јасно изречено да је БИСИС систем формиран за јавне библиотеке, док националне и универзитетске нису учествовале у изради пројектног задатка.

Проблем представља и чињеница да није познато прецизно ко је заправо власник програмске опреме БИСИС. Развијао га је Технички факултет у Новом Саду, али немамо информацију да ли је Факултет власник апликације, или нека приватна фирма или је у питању мешовито власништво. Поред овога, није познато ни које трошкове би требало пројектовати за одржавање система. БИСИС програм се званично сматра бесплатним, али заправо за његов развој су

на годишњем нивоу редовно додељивана средства из буџета, кроз пројекте Министарства.

Још један проблем представља и чињеница да нема фиксиране екипе која би се бавила развојем, већ се она се формира на годишњем нивоу од пројекта до пројекта.

Ласло Блашковић је истакао да је током ранијих година и сам давао подршку развоју домаћег софтвера, кроз препоруке за финансирање од ресорног министарства, а за потребе јавних библиотека. До сада, међутим, степен развијености БИСИС-а још увек није нарастао у мери која је потребна да задовољи све сложеније стручне послове које обављају веће библиотеке. До момента када домаћи софтвер не достигне садашње перформансе COBISS-а, постојећа решења се неће напуштати.

5. Организација и реализација годишњег стручно-научног скупа *Библионет*

У организацији Заједнице матичних библиотека Србије и Библиотеке Матице српске у Библиотеци Матице српске, од 7. до 9. јуна, одржан је дванаести стручно-научни скуп *Библионет* на тему *Рукописна и стара штампана књига*. На конференцији су учествовали библиотекарши широм Србије – из Народне библиотеке у Београду, Библиотеке града Београда, Библиотеке Матице српске и јавних библиотека у Ваљеву, Јагодини, Крагујевцу, Пироту, Смедереву, Сремској Митровици и Шапцу, као и угледни научници и истраживачи из Москве (Анатолиј Аркадјевич Турилов из Института за славистику Руске академије наука и Джамиља Нуровна Рамазанова из Руске државне библиотеке), Санкт Петербурга (Жана Леонидовна Левшина) и Будимпеште (Фаркаш Габор Фаркаш). Учесници по позиву били су и Александар Ђеклић (УЛУПУДС, Београд) и Јелена Јањић и Вања Шмуља из Народне и универзитетске библиотеке у Бањалуци.

Осим учесника с рефератима, скупу је присуствовао и велики број библиотечких радника из разних библиотека Србије.

На почетку скупа поздравне речи упутили су председник Заједнице матичних библиотека Србије Ласло Блашковић, председник Организационог одбора Селимир Радуловић, члан Градског већа Новог Сада Далибор Рожић и покрајински секретар за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама Драгана Милошевић, која је својом речју и отворила скуп.

Укупно је изложено тридесет реферата посвећених историји књиге и штампарства, историјату и садржају појединих збирки рукописних и старих штампаних књига, принципима њиховог формирања, раду на опису укључујући и нека методолошка питања, електронској обради и начинима презентовања грађе, критеријумима за категоризацију рукописних и старих штампаних књига као споменика културе, правној и физичкој заштити, примени савремених технологија и др.

У оквиру манифестације свечано је уручена Награда *Ђура Даничић* мр Душици Грбић, археографу саветнику Библиотеке Матице српске. Награду додељује Заједница матичних библиотека Србије за укупан допринос развоју библиотечко-информационе делатности и културе у Републици Србије.

Скуп је одржан уз финансијску подршку Министарства културе и информисања и суфинансирање Заједнице матичних библиотека Србије и Библиотеке Матице српске. Одржавање скупа помогли су и Покрајинска влада АП Војводине и Град Нови Сад. Покрајинска влада је обезбедила два кетеринга – ручак у Библиотеци Матице српске и вечеру у Клубу делегата Скупштине Војводине. У Градској кући у Новом Саду учеснике је примио члан Градског већа Далибор Рожић уз организован кетеринг (ручак).

У оквиру скупа организован је обилазак двеју изложби приређених у Библиотеци Матице српске – *Из збирки рукописних и старих штампаних књига Библиотеке Матице српске* и *Сто осамдесет година јавног рада Библиотеке Матице српске*, као и посета Галерији Матице српске.

Последњег дана скупа учесници су посетили Спомен-библиотеку у Сремским Карловцима и манастир Велика Ремета. У манастиру је приређен ручак за посетиоце уз благослов игумана оца Стефана.

У *закључцима* на крају скупа истакнуто је да је *Библионет 2018* протекао успешно и у доброј атмосфери. Изложени реферати, пружају потпунији увид у број, стање и историјат збирки рукописних и старих штампаних књига на тлу Србије и неким иностраним библиотекама. Доприносе и конструктивној размени искустава и отварању ширих могућности за нова научна, културно-историјска и друга истраживања из области писаног и штампаног наслеђа, а такође и за окупљање и представљање тог блага у потенцијалним виртуелним библиотекама. Радови ће бити објављени у зборнику са овог скупа.

Секретар

Драгана Милуновић

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

Ласло Блашковић